

Національний
банк України

Практики в управлінні ESG ризиками та концепція їх упровадження в Україні

29 травня 2025 р.

Чому ESG фактори важливі для України? Приклад клімату

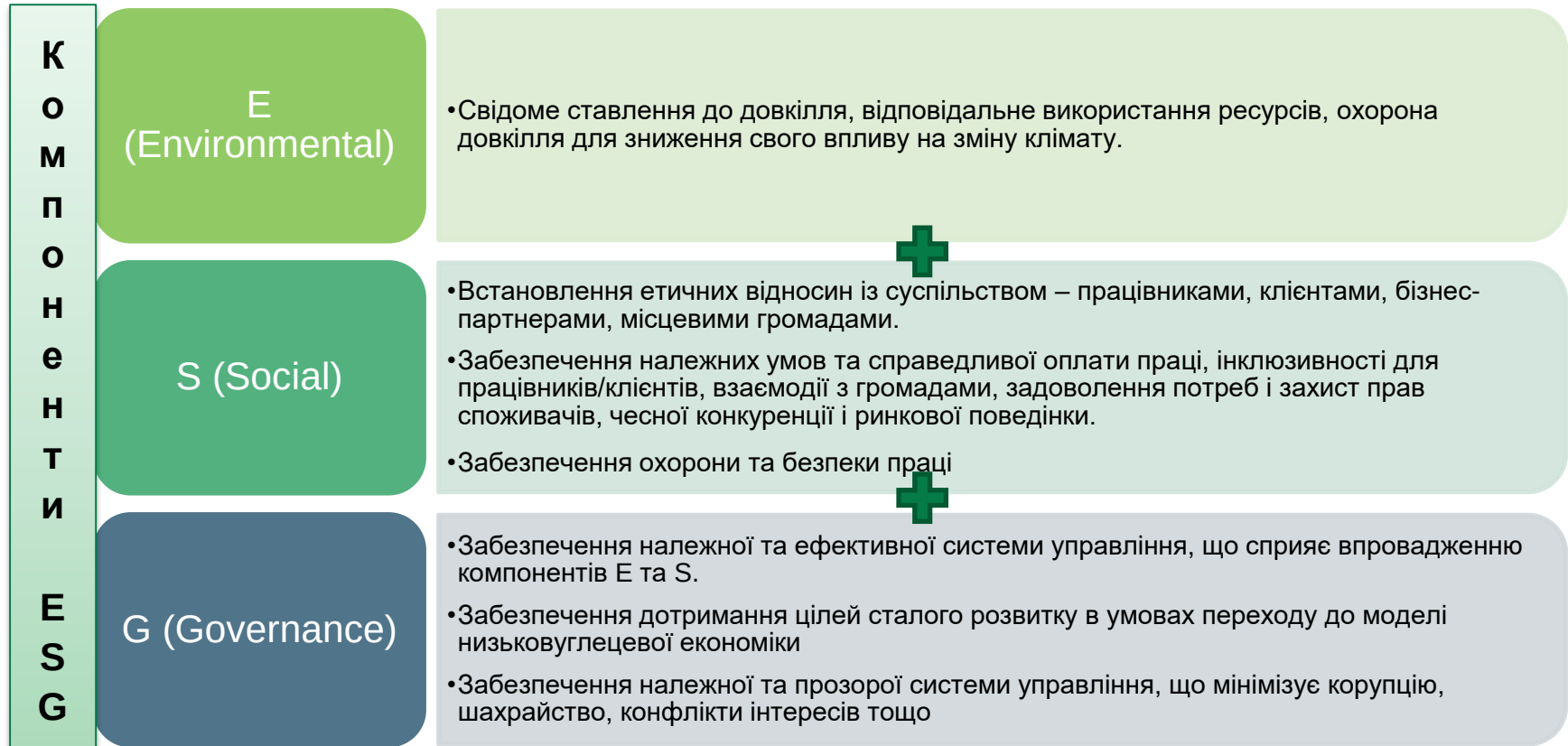
Зміщення природних зон в Україні

Джерело: НАНУ, візуалізація [Liga.net](https://liga.net).

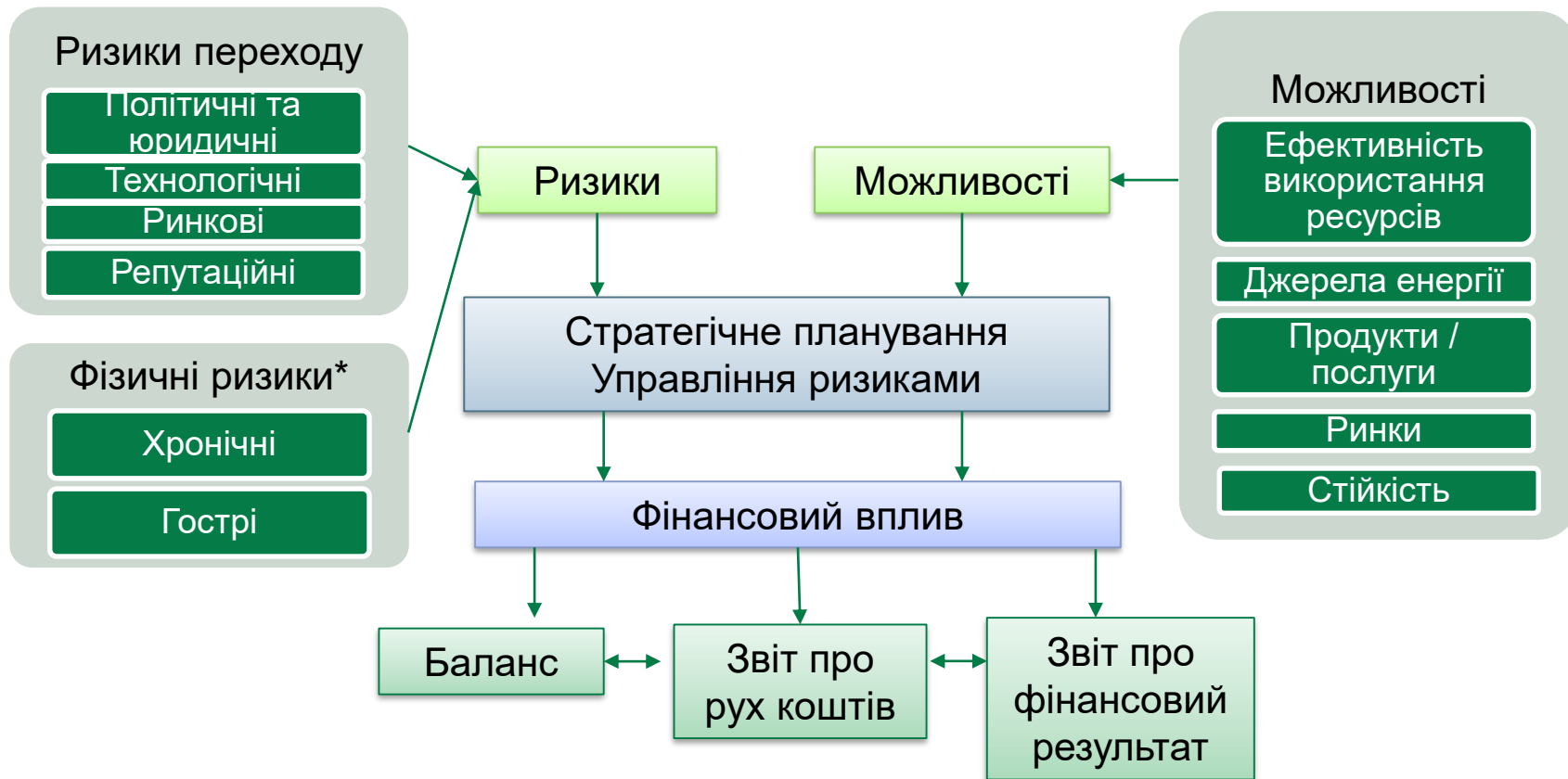
- Україна вже відчуває зміни клімату: середня річна температура зростає, ризики посух та повіней зростають, природні зони зміщуються на північ, для деяких регіонів на півдні виникне загроза підтоплення у разі підвищення рівня світового океану.
- Для України є можливість більш зеленого повоєнного відновлення економіки.
- Врахування кліматичних (ширше - ESG) ризиків є практикою ЄС, до членства в якому ми рухаємося.

ESG – комплексний підхід до сталої, етичної та відповідальної діяльності

- Кліматичні ризики є складовою ризиків навколишнього середовища (Е).

Взаємозв'язок з фінансовим сектором

* Хронічні ризики – довгострокові зміни середньої температури, кількості опадів, рівня моря, інші зміни.
Гострі ризики – циклони, лісові пожежі, повені та інші.

Джерело: Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures

Приклади реалізації ESG ризиків

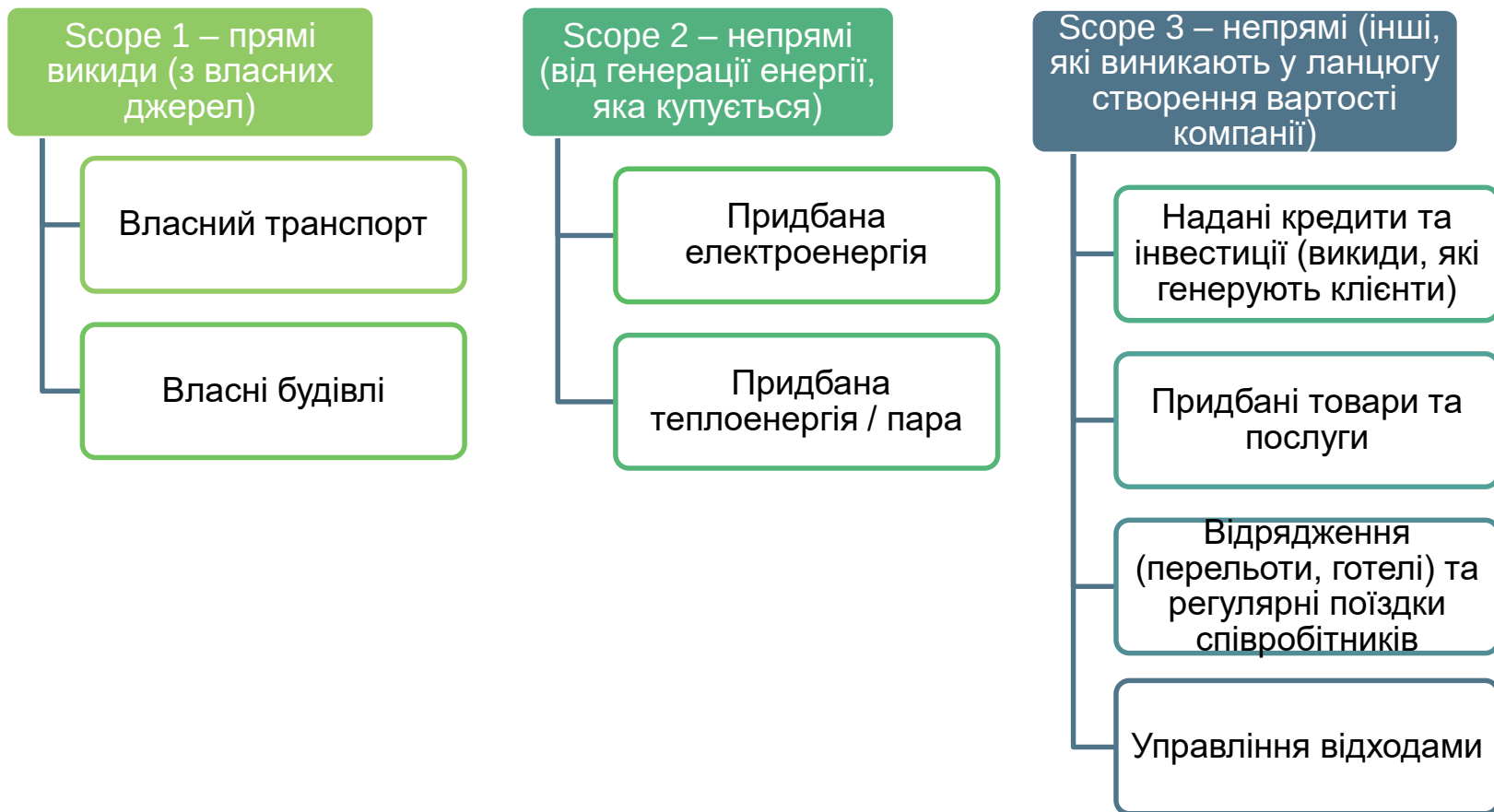
Фактори ризику	Вид ESG ризику	Наслідки для клієнтів	Наслідки для фінустанов	Вид ризику
Зміни в законодавстві та регулюванні, спрямовані на зменшення викидів	Переходу (E)	Зростання витрат на дотримання законодавства та падіння кредитоспроможності	Зростання збитків внаслідок дефолтів позичальників	Кредитний ризик
Знищення застав, погіршення фінансового стану боржників через руйнування їхніх виробничих потужностей	Фізичні (E)	Неможливість обслуговування клієнтами боргів		
Відтік депозитів та коштів з поточних рахунків внаслідок стихійних лих,	Фізичні (E)	-	Погіршення показників ліквідності	Ризик ліквідності
Стихійні лиха, що руйнують банківські відділення та інфраструктуру	Фізичні	-	Порушення нормального режиму роботи фінустанов	Операційний ризик
Суттєві порушення прав робітників, які призводять до масових звільнень	Соціальний (S)	Погіршення якості обслуговування		
Інститут репутації та очікування клієнтів, соціальна відповідальність, корупційні скандали	Переходу (E), соціальний (S), управлінський (G)	-	Збитки внаслідок невиконання очікувань клієнтів чи інших стейкхолдерів	Ризик комплаєнс

Норми ЄС – дороговказ для України

Розкриття інформації		Регулювання та нагляд
Розкриття даних нефінансових установ	• Таксономія ЄС для сталих (зелених) видів діяльності (Регламент) • NFRD (Директива про нефінансове звітування ЄС) • CSRD (Директива про корпоративне звітування про сталу діяльність - замінить NFRD у перспективі). Передбачає запровадження стандартів ESRS – Європейські стандарти звітування про сталий розвиток	• Настанови ЕБА з надання та моніторингу кредитів - зі змінами з аспектів ESG • Настанови ЄЦБ з кліматичних та екологічних ризиків: наглядові очікування стосовно управління ризиками та розкриття • Пропозиції змін до Директив Solvency II та CRD, Регламенту CRR
	• SFDR - Регламент ЄС про розкриття про сталі фінанси • Стаття 449а Регламенту CRR (та акти на його імплементацію) - про розкриття інформацію про кліматичні ризики та заходи з їх зменшення у кредитних установ • Настанови ESMA з вимог до розкриття стосовно кредитних рейтингів	Вимоги до продуктів • Таксономія ЄС для сталих видів діяльності (Регламент) • Регламент ЄС про стандарти зелених облігацій • Регламент про бенчмарки ESG переходу • Регламент про діяльність з ESG рейтингування • Директива про боротьбу із «зеленим камуфляжем»*

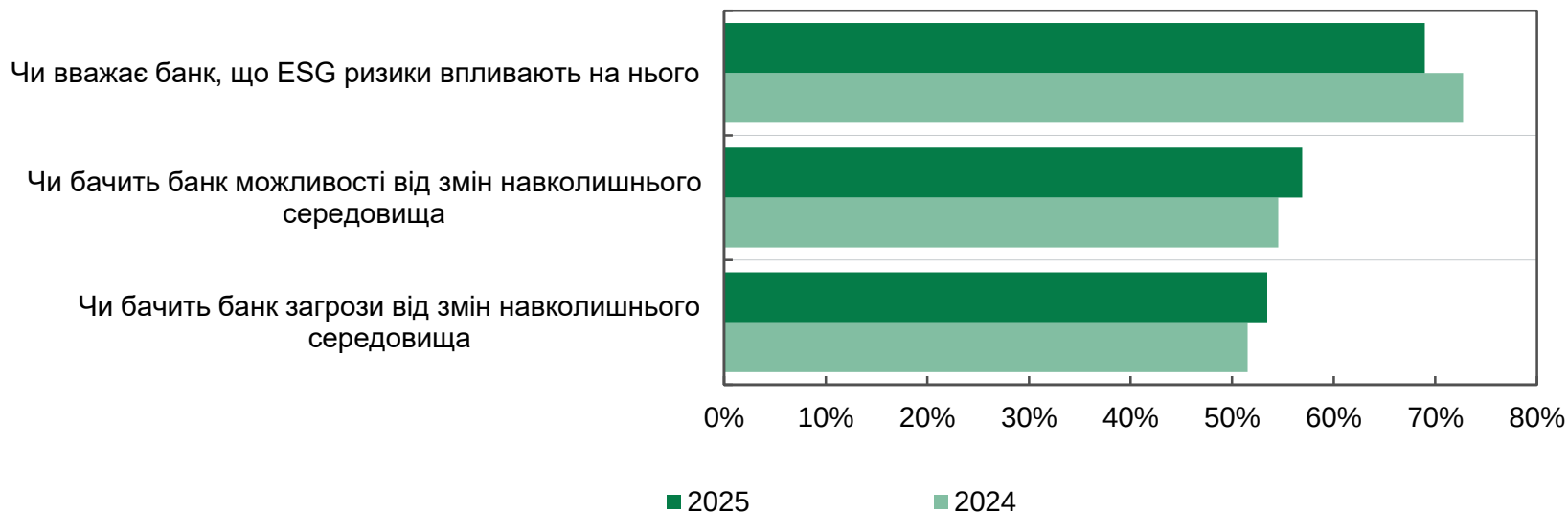
* У процесі узгодження

Розкриття інформації фінустановами про викиди за CSRD за складовими

Банки усвідомлюють вплив ESG ризиків на свою діяльність

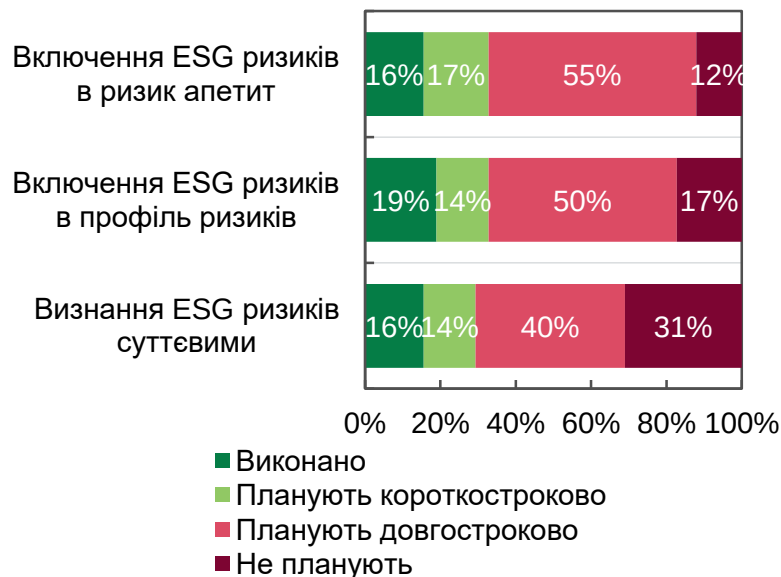
Частка банків, що дали ствердні відповіді на питання про вплив ESG ризиків

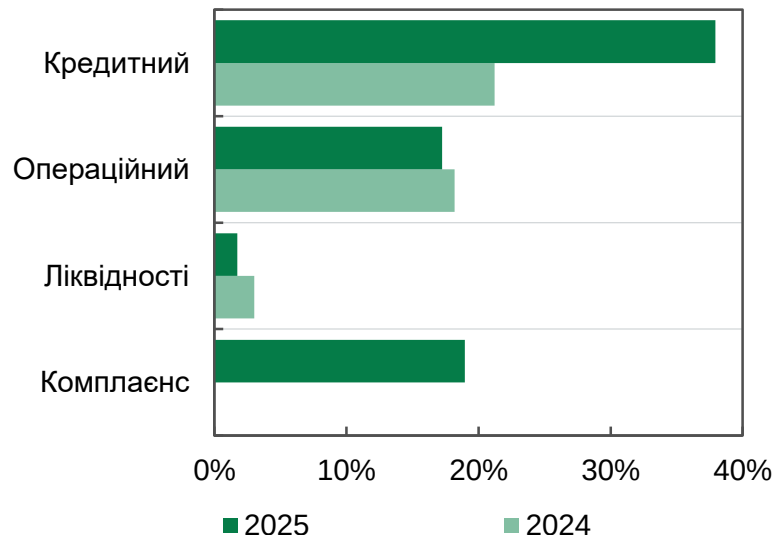
- У 2025 році було проведено повторне опитування банків про управління ESG ризиками (минулоріч проводилося опитування про кліматичні ризики для вузького кола банків, про що йшлося у ЗФС у червні 2024).
- У 2025 році майже 70% опитаних банків зазначили, що ESG ризики впливають на їхню діяльність.
- Банки вбачають дещо більше можливостей ніж загроз для свого бізнесу від цих ризиків.

Банки тільки планують визначити профіль ESG ризиків

Частка банків, залежно від відповіді на питання про включення ESG ризиків до оцінок

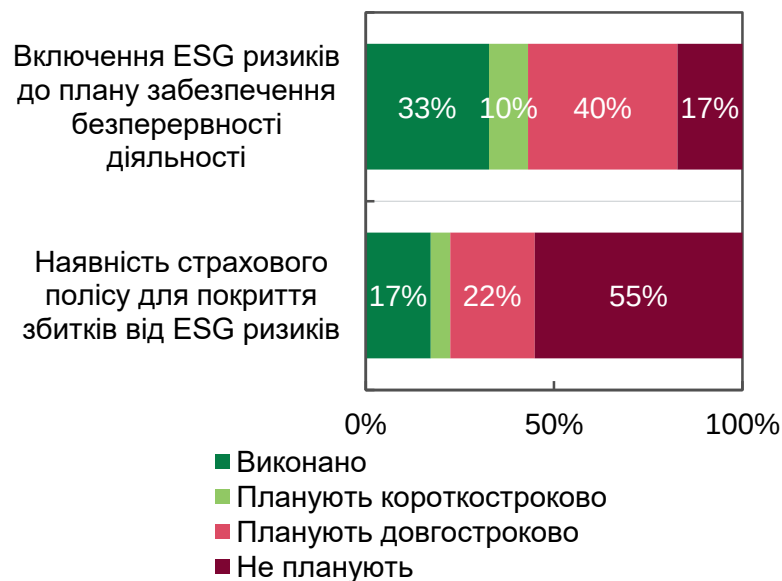
Частка банків, що зазначила про інтеграцію ESG ризиків в традиційні види фінансових ризиків

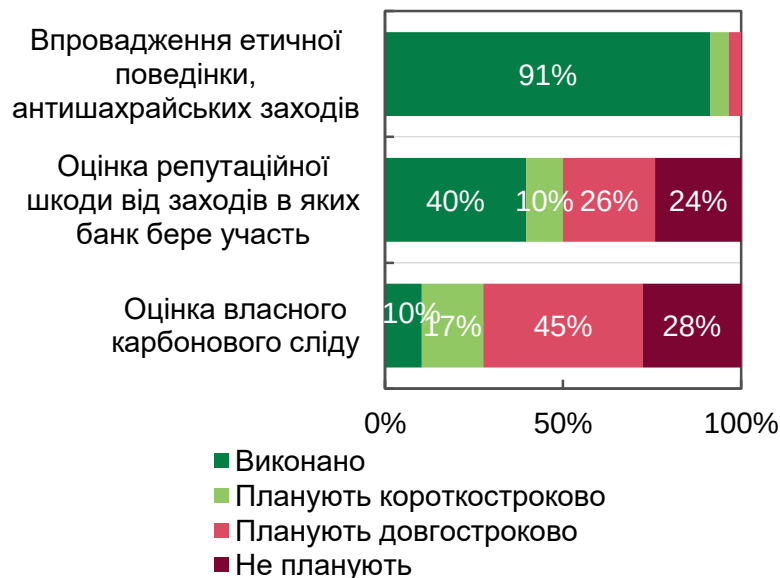
- Нині банки здебільшого визначають ESG ризики як чинники традиційних видів ризиків, передусім кредитного та операційного, та не виділяють їх в окрему категорію.
- Проте за рік кількість банків, що визнали ESG ризики суттєвими, збільшилась до 9.
- Третина банків не вбачає перспектив визначення ESG ризиків суттєвими навіть в довгостроковій перспективі.

Більшість банків піклуються про соціальну складову ESG

Інтеграція ESG ризиків в операційні процеси

Окремі ESG процеси на рівні банку

- Лише третина банків враховує ESG ризик в плани забезпечення безперервності діяльності.
- Менше п'ятої частини банків мають страхового полісу для покриття ESG ризиків.
- Однак майже всі банки впровадили стандарти етичної поведінки, антишахрайські та антикорупційні заходи.
- Проводити оцінку власного карбонового сліду чверть банків не планує, а майже половина планує лише в довгостроковій перспективі.

НБУ буде цілісну політику з розвитку сталого фінансування

- Правління НБУ 17 вересня 2024 року погодило концепцію розробку нової Політики з розвитку сталого фінансування. Вона передбачала розробку Політики з управління ESG ризиками на рівні фінансового сектору та Внутрішню політику НБУ.
- Першим етапом Політики з управління ESG ризикам передбачав зокрема розробку Білої книги з управління ESG ризиками. Цей документ міститиме опис поточного стану управління ESG ризиками у секторі, бачення перспективного стану, а також деталізований план регуляторних дій для переходу сектору у перспективний стан.

До необхідних елементів системи ефективного управління ESG ризиками належать:

- Стратегічні документи з управління ESG ризиками;
 - Управління ESG ризиками інтегроване до систем корпоративного управління та внутрішнього контролю ;
 - Належна оцінка ESG ризиків;
 - Оптимальні процеси взаємодії із клієнтами;
 - Розкриття інформації про управління ESG ризиками.
-
- Процес інтеграції ESG ризиків у системи управління фінсектору буде поетапним. **На першому етапі**, орієнтовно протягом **2025–2026 років**, основні заходи стосуватимуться передусім банків, **на другому – у 2027–2030 роках** – інших важливих фінансових установ.
 - НБУ активно співпрацює з НАБУ та іншими стейкхолдерами для гармонійної розбудови сталого фінансування.

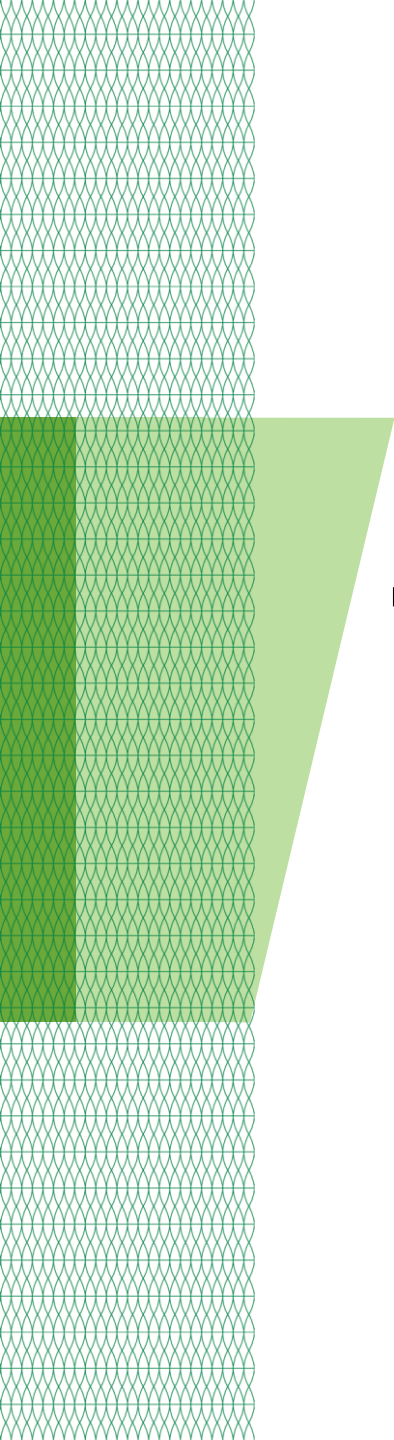
Біла книга: кроки із розбудови управління ESG ризиками

	2025	2026	2027
Банки	Рекомендації з питань організації корпоративного управління та стратегічні документи (IV)	Обговорення зі стейкхолдерами та затвердження проєктів НПА з управління ESG ризиками	- Включити до наглядової оцінки банків (SREP) питання врахування банками рекомендацій з управління ESG ризиками - Вимоги до розкриття інформації про ESG ризик-профіль фінустанови за встановленим форматом
Небанки		- Рекомендації з підготовки стратегічних документів та з побудови системи управління ESG ризиками - Розробка рекомендацій з оцінки ESG ризиків	- Вимоги до врахування ESG ризиків у системі корпоративного управління (I) - Обговорення зі стейкхолдерами проєктів НПА з управління ESG ризиками (IV) - Запровадження вимог до оцінки ESG ризиків

Додатково Біла книга представляє кроки з розбудови системи збору інформації та звітування про сталий розвиток.

Держпрограми вже стимулюють до управління ESG ризиками

- Фонд розвитку підприємництва (оператор програми Доступні кредити 5-7-9%) та Фонд часткового гарантування кредитів в сільському господарстві у співробітництві передусім із Світовим банком (та KfW у випадку ФРП) розробили системи екологічного та соціального управління (СЕСУ).
- 3 грудня ФРП запровадив СЕСУ для роботи банків з ММСП, на які поширюється програма.
- СЕСУ ФРП складається з таких елементів:
 - Екологічна та соціальна політика
 - Процедури для виявлення, оцінки та управління екологічними і соціальними ризиками (включно з переліком виключенням)
 - Організаційна спроможність та професійна компетентність
 - Моніторинг та звітність з екологічних і соціальних ризиків
 - Механізм зовнішніх комунікацій
- Для участі в програмах ФРП та ФЧГКСГ вимагають від банків-партнерів наявності власної СЕСУ, затвердженої фондами. Це стимулює фінустанови до запровадження відповідних СЕСУ, включно з управлінням кліматичними ризиками.

The left side of the slide features a vertical green bar with a white grid pattern. To its right is a solid green trapezoidal shape. The word "Додаток" is positioned to the right of these shapes.

Додаток

Елементи бачення Білої книги (1)

Елемент 1. Стратегічні документи з управління ESG ризиками

Бачення

Стратегічний документ містить такі елементи:

1. оцінка бізнес-середовища та вплив ESG ризиків на фінустанову;
2. розкриття подвійної ролі фінустанови: як юрособи, яка має прямий ESG вплив через свою діяльність, та як надавача ресурсів, що впливають через діяльність клієнтів;
3. розуміння можливостей, які ESG процеси створюють для установи та її клієнтів;
4. кількісні та якісні ESG зобов'язання установи, метрики, цілі та ключові показники ефективності для окремих бізнес-процесів та портфелів, правила їх моніторингу;
5. список виключень видів діяльності, які фінустанови не фінансують.

Елемент 2. Імплементация управління ESG ризиками в систему корпоративного управління

Бачення

- Місце ESG ризиків визначено, система корпоративного управління адаптована для управління цими ризиками.
- Визначені особи, відповідальні за аналіз та моніторинг цих ризиків, за потреби створені відокремлені підрозділи.
- Система винагороди в установі забезпечує ефективне корпоративне управління, управління ризиками, урахує стратегічні цілі установи у сфері ESG.
- ESG ризики інтегровані в усі три лінії захисту.

Елементи бачення Білої книги (2)

Елемент 3. Оцінка ESG ризиків

Бачення

- Рівень та розмір ESG ризиків фінустанови належно оцінені.
- ESG ризик визначено як окремий специфічний вид ризику або інтегрований до інших видів фінансових ризиків.
- Страховики врахували суттєві ESG ризики в процесі андерайтингу, оцінці зобов'язань та капіталу.
- Оцінка ESG ризиків проводиться регулярно, система управління ризиками відповідно коригується.
- Встановлені індикатори раннього попередження для ESG ризиків, забезпечені процедури для коригувальних та/або пом'якшувальних дій у разі перевищення лімітів.

Елемент 4. Оптимальні процеси збору, систематизації та обробки інформації клієнтів

Бачення

- Фінустанови активно комунікують з клієнтами про їхні ESG ризики. Розроблені опитувальники для оцінки цих ризиків, які адаптовані під клієнтів різного розміру та враховують їхні особливості для належної оцінки ESG ризиків клієнтів.
- Впроваджені процедури управління інформацією необхідною для контролю за дотриманням клієнтами умов фінансування, подальшого управління ESG ризиками.
- Надалі інформація від фінустанови про клієнтів може передаватися регулятору для аналізу ризиків на рівні фінансової системи.

Елементи бачення Білої книги (3)

Елемент 5. Розкриття інформації про ESG ризики

Бачення

- Фінустанови не рідше одного разу на рік звітують та публічно розкривають інформацію про ESG ризик-профілі своєї діяльності та клієнтів.
- Розкриття інформації про ESG профіль супроводжується використанням кількісних метрик, цілей та ключових показників ефективності, та інших індикаторів зазначених в стратегічних документах установ.
- Фінустанови оприлюднюють звітність зі сталого розвитку та враховують стандарти ESRS під час побудови політик управління ESG ризиками та збору відповідної інформації.